

Sygn. akt I C 1946/17

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2018 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

przewodniczący SSR Andrzej Antkiewicz

protokolant sekretarz Milena Kachniarz

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2018r. w Grudziądzu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko K. C.

o zapłatę

z udziałem Prokuratora Rejonowego w Grudziądzu

1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 9.065,18 zł (dziewięć tysięcy sześćdziesiąt pięć złotych osiemnaście groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 25 sierpnia 2017 r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.858,62 zł (jeden tysiąc osiemset pięćdziesiąt osiem złotych sześćdziesiąt dwa grosze) tytułem zwrotu części kosztów procesu;
4. nadaje wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie punktów 1. i 3.

Sygn. akt I C 1946/17

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 28 lutego 2018 r.

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniosła przeciwko K. C. pozew o zapłatę kwoty 19.105,18 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 25 sierpnia 2017 r. do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność wynika z weksła, który został wypełniony na kwotę wskazaną w pozwie. Po wezwaniu pozwanego do wykupu weksła, nie wpłacił on na konto powódki żadnej kwoty.

W piśmie z dnia 3 listopada 2017 r. powódka sprecyzowała, że wnosi o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od wskazanej w pozwie należności głównej (k. 15 akt).

Pozwany nie stawił się na rozprawę, nie złożył odpowiedzi na pozew ani wyjaśnień.

Prokurator Rejonowy w Grudziądzu, który przystąpił do sprawy, ze względu na pobieranie przez powódkę wysokich wynagrodzeń z tytułu udzielonych pożyczek oraz wysokich kosztów ubezpieczeń, wniósł o zobowiązanie powódki do

sprecyzowania, co składa się na żądanie pozwu oraz przedstawienia umowy pożyczki celem zweryfikowania żądania (k. 31 akt).

W piśmie z dnia 6 lutego 2018 r. powódka sprecyzowała, co składa się na żadaną kwotę, wskazaną w wypowiedzeniu umowy pożyczki oraz przedstawiła dokumenty celem wykazania zasadności żądania zasądzenia tej kwoty (k. 36-46 akt).

Na rozprawie w dniu 28 lutego 2018 r. Prokurator Rejonowy w Grudziądzu podniósł zarzut posługiwania się przez powódkę klauzulami abuzywnymi i wniósł o oddalenie powództwa, powołując się na orzecznictwo dotyczące możliwości podnoszenia zarzutów ze stosunku podstawowego w przypadku wystawienia weksla gwarancyjnego in blanco (k. 51 akt).

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 15 lutego 2017 roku (...) Spółka Akcyjna w B. (pożyczkodawca) zawarła z K. C. (pożyczkobiorcą) umowę pożyczki, na podstawie której udzieliła pozwanemu pożyczki w kwocie 9.000,00 zł na okres 48 miesięcy, której zwrot miał nastąpić w 48 miesięcznych ratach ustalonych w harmonogramie spłat – do 25 dnia każdego miesiąca kalendarzowego - po 415 zł, począwszy od marca 2017 r. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 9,93 % rocznie (odsetki umowne) oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: jednorazowej opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł, wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 7.547 zł i wynagrodzenia z tytułu skorzystania z tzw. (...) w kwocie 1.300 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odsetkami umownymi, które łącznie wyniosły 1.944 zł. W umowie pożyczki przewidziano, że na wypadek opóźnienia w spłacie pożyczki pozwany zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ k.c. (pkt 4.1. części C umowy).

W punktach 1.4 lic. c i 15 części C umowy stwierdzono, że pozwany w zamian za zapłatę płatnego z góry wynagrodzenia w kwocie 1.300 zł zdecydował się na skorzystanie z tzw. Twojego Pakietu, w ramach którego miał uprawnienie do odroczenia maksymalnie dwóch kolejnych terminów płatności rat albo do obniżenia o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat, po terminowej spłacie dwóch pierwszych rat.

W umowie zastrzeżono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania (pkt 8.1 lic. a części C umowy). Jako zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwany podpisał weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkodawca miał prawo wypełnić ten weksel w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowody :

umowa pożyczki wraz z harmonogramem spłat - k. 40-45 akt

weksel wraz z deklaracją wekslową - k. 6 i 46 akt

Pozwany spłacił dwie pierwsze raty, choć po terminach ich płatności, i na poczet trzeciej raty 4 zł, a następnie zaprzestał spłacania rat. Z tego względu pismem z dnia 25 lipca 2017 roku powódka wypowiedziała pozwanemu umowę pożyczki z 30 dniowym okresem wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowej wymagalności wszystkich należności wynikających z umowy. Poinformowała też o wypełnieniu weksla in blanco z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę sądową. Wskazała, że zadłużenie pozwanego wynosi 19.105,18 zł, w tym suma pozostałych do spłaty rat pożyczki

na dzień wypowiedzenia umowy w kwocie 19.086 zł i odsetki za opóźnienie w płatności rat w wysokości 19,18 zł. Powódka wezwała pozwanego do natychmiastowej zapłaty tej kwoty. Na taką kwotę powódka wypełniła weksel in blanco wskazując termin płatności na 24 sierpnia 2017 r.

Dowody :

wypełniony weksel - k. 6 akt

wypowiedzenie umowy pożyczki - k. 7 akt

karta klienta - k. 38-39 akt

W dniu 28 sierpnia 2017 r. pozwany uiszczył na rzecz powódki kwotę 1.193 zł. Łącznie do dnia wyrokowania pozwany spłacił tytułem zwrotu pożyczki kwotę 2.027 zł.

Dowód :

karta klienta - k. 38-39 akt

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powódkę, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 160) jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zastrzegać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Na tle tego przepisu dominuje pogląd, że w stosunku do pierwszego wekslobiorcy - będącego kontrahentem z porozumienia wekslowego - zarzut niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksla może być podnoszony bez ograniczeń, w tym zakresie art. 10 Prawa wekslowego nie stosuje się. Art. 10 wyznacza natomiast granice skuteczności tego zarzutu względem dalszego nabywcy, który nabył weksel sposobami prawa wekslowego. Prokurator zakwestionował prawidłowość wypełnienia weksla przez pożyczkodawcę i wniósł o oddalenie powództwa ze względu na stosowanie przez powódkę klauzul abuzywnych, dlatego dla ustalenia zakresu odpowiedzialności pozwanego należało odwołać się do przepisów regulujących stosunek podstawowy.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek albo prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwanego z tytułu niewywiązania się z umowy pożyczki z dnia 15 lutego 2017 roku, jak i zasadność wypowiedzenia umowy, albowiem w dniu sporządzenia wypowiedzenia pozwany posiadał zaległości w spłacie prawie trzech rat. Na pełną akceptację zasługiwało żądanie powódki dotyczące zwrotu kapitału udzielonej i niezwróconej pożyczki, podobnie jak żądanie zapłaty odsetek umownych za korzystanie ze środków finansowych powódki przez czas określony w umowie (art. 720 § 1 k.c. i art. 359 § 1 k.c.).

Sąd nie zakwestionował prawa powódki do pobrania opłaty przygotowawczej, albowiem takie opłaty są standardowo pobierane za wykonanie czynności związanych z udzieleniem pożyczki. Opłata określona w umowie zawartej między stronami nie była wygórowana.

Sąd zakwestionował natomiast prawo powódki do pobierania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 7.547 zł za udostępnienie pozwanemu środków pieniężnych oraz prawo do pobrania opłaty za tzw. Twój Pakiet w wysokości 1.300 zł. Za przygotowanie umowy pożyczki powódka pobrała bowiem opłatę przygotowawczą, a za udostępnienie środków pieniężnych odsetki umowne w wysokości 1.944 zł. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa (...) S.A. w B. o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę tej spółki pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w bardzo wysokich kwotach, żadanego często obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17, I C 1244/17, I C 1595/17 i I C 1707/17.

Kwestią obciążania przez powódkę pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawach o sygn. akt VIII Ca 563/17 i (...), który w wyrokach z 28 sierpnia 2017 r. i 15 listopada 2017 r. podzielił stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów pożyczek w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współzycia społecznego i przepisami regulującymi kwestie odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr 739471), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W obu przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że omawiana opłata pozostaje oderwana od faktycznych kosztów poniesionych przez powódkę, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczzonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucje odsetek maksymalnych.

W sprawach I C 501/17, I C 1244/17 i I C 1595/17 tutejszy Sąd oraz w sprawie o sygn. akt VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu zakwestionowały zapis umowny stosowany przez powódkę w umowach pożyczkowych o wygórowanym wynagrodzeniu za usługę świadczoną w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności kilku rat lub ich części (brak ekwiwalentności świadczeń). W uzasadnieniu wyroku z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu uznał postanowienia dotyczące usługi (...) za naruszające w sposób rażący interesy pożyczkobiorcy, sprzeczne z dobrymi obyczajami i prowadzące do obejścia bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, zwłaszcza dotyczących odsetek maksymalnych i jako takie, za niewiążące konsumenta (art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c.).

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wobec (...) Sp. z o.o. w B. wydał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w sprawie (...)61-12/13/SB w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za tzw. Twój Pakiet.

Ze względu na to, że wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 7.547 zł zostało naliczone za to samo, za co należą się powódce odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów określenia tak wygórowanej prowizji, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia. Do identycznego wniosku doszedł Sąd w przypadku wygórowanego wynagrodzenia za usługę świadczoną w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności dwóch rat lub czasowego obniżenia o 50% maksymalnie czterech rat. Kwota 1.300 zł jest nieproporcjonalna do usługi oferowanej przez pożyczkodawcę, albowiem nawet w przypadku skorzystania z tej usługi, klient i tak musiał spłacić całą pożyczkę. Opisana usługa nie była więc ekwiwalentna do wskazanego wynagrodzenia.

W konsekwencji na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. Sąd uznał roszczenie powódki za uzasadnione jedynie w wysokości 9.065,18 zł, na którą składały się następujące kwoty: niezwrócony w części kapitał pożyczki, niezapłacone odsetki umowne (kapitałowe), nieuiszczone części opłaty przygotowawczej, odsetki za opóźnienie w płatności rat, pomniejszone o dokonane przez pozwanego wpłaty (19.920 zł minus 7.547 zł minus 1.300 zł = 11.073 zł + 19,18 zł minus 2.027 zł – łączna suma wpłat).

Odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej kwoty w punkcie 1. (pierwszym) sentencji wyroku zasądzone od dnia następnego po terminie płatności weksla na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c.

O kosztach procesu w punkcie 3. (trzecim) sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. Powódka wygrała sprawę w 47,45 % (9.065,18 zł/19.105,18 zł), ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 3.917 zł z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 300 zł (k. 11v i 14 akt), opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł (k. 11 akt) i wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 3.600,00 zł (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.). Finalnie należał jej się zatem od pozwanego zwrot kwoty 1.858,62 zł.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c.